

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaseptima. Ostendimus aduersus impium hæresiarcham Nestorium, Virginem non solum Matrem Christi, sed pleno ore, Dei Genitricem, esse appellandam, in illa verba: Quod nascetur ex te ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Virginitas, per quam ardens mundi amorem
 percutit, & terrenis cupiditatibus motimur.
 hæc significatur per signum Scorpionis,
 cuius hæc est natura, vt veneno suo cor
 eius, quæ mordet, infrigidet, & mortem
 inducat; vnde, cum sol incipit hoc signū
 ingredi, incipit etiam frigus in nostro he-
 misphærio vigere. Nonna, *Oratio humilis*,
 quæ ex pharetra cordis diuino amore ac-
 censi ardentes sagittas ad diuinum cor
 emittebat, adamussim sanè adumbrata
 per signum Sagittarij. Decima, altissima
Contemplatio rerum celestium, quæ vsque
 ad conspectum Dei, & limpidiorem cog-
 nitionem, quàm fuerit Moysis, & Pauli
 in raptu, illam euexit; hæc satis, superque
 significatur per signum Capricorni, nam
 huiusmodi animal visu perspicacissimū
 est, indeque *Capra*, græcè dicitur, à *viden-*
do, quia potentia visiva in ea maxime vi-
 get. Undecima, *Pietas*, de qua Diuus Pau-
 lus: *Corporalis exercitatio ad modicum vti-*
lis est, pietas autem ad omnia utilis est: hæc
 quidem, cum animam ad multiplices
 bonorum operum foetus in lucem eden-
 dos fecundet, concinnè satis prænota-
 tur in signo Aquarij, cum aqueum ele-
 mentum terram fecundet, & arbores
 varios fructus producere faciat. Duode-
 cima tandem stella, *Deuotio* fuit cum dul-
 cissima lacrymarum effusione, in qua
 ipsa nutritur, & crescit, quæ per signum
 Piscis egregiè figuratur, cum piscis non-
 nisi in aqua degere possit. His ergo om-
 nibus virtutibus, tanquam fulgentissimis
 syderibus, contexta fuit beatissimæ
 Virginis corona. Cui sit ho-
 nor, & gloria in sæcu-
 la sæculorum.
 Amen.

SS

HOMILIA XVII.

Ostenditur aduersus impium here-
sarcham Nestorium, Virginem non
solum Matrem Christi, sed pleno
ore, Dei Genitricem, esse appel-
landam, in illa verba: Quod nas-
ceretur ex te sanctum, vocabitur
filius Dei: pariterque deteguntur
calumnia eiusdem Nestorij, qui-
buis Catholicam hanc veritatem le-
besactare tentauit.

ANTIQUVS ille ser-
 pens aduersus veram
 Christi carnē tot ve-
 nœnatos hæresum ha-
 litus per totam Euro-
 pam effudit, vt si om-
 nes recedendi mihi
 essent, non posset absque ingenij graueo-
 lentia, superuacaneoque labore, nec non
 piorum auditorum offensione præstari:
 quare consulto, silentio præteriens dete-
 standos errores, quos aduersus veram
 Christi humanitatem, veramque Mariæ
 erga illum maternitatem, in piæ, ac pe-
 tulanter confixere Manichæi, Pro-
 clineanitz, Cerdoniani, Anabaptistæ,
 Valentiniani, Ebionitz, Eurychiani, nec
 non Marcion, Marcis, Apollinaris, &
 Apelles, Catholica duo dogmata illo-
 storum omnium nefarios errores iugu-
 lantia, inconcussa fide amplectenda, in
 medium producā, sacrisque eloquijs, ac
 sanctorum Patrum monumentis cōpro-
 babo. Primum est, B. Virginem propriè,
 ac verè Matrem fuisse Christi Domini, vt
 potè quod ex propria substantia iuu ho-
 minem genuerit. hoc palam confessi
 sunt antiqui Vates; nam Dauid dixit:
De ventre matris meæ, Deus meus est tu: & Psalm. 70.
Maia inquit: Ecce Virgo concipiet, & pariet
filium: & c. ii. Egredietur virga de radice Iesse,
& flos (vcl vt alij legunt) germen, de radice
 S s s

Cat. refert
istorum er-
rores lib. 30
de Deip.
cap. 140

Isa. 90

SS

Tertull. de vera Christi carne.

eius ascendet, ut enim Tertullian. explicat, per virgam de radice Jesse Mariam ex Davide, qui filius fuit Jesse, per florem verò, seu germen, Christum eius vnigenitum intelligit: quare sicut germen de natura eiusdem virgulti prorumpit, similemque naturæ formam ab eo accipit, ita Maria, tanquam vera Christi Mater, veluti virga florem germinans, de sue carnis substantia hominem filium sibi similem procreavit. Sacri deinde Evangelistæ id ipsum contestantur aperte, nam Luca 1. Elisabeth diuino spiritu afflata dixit: *Vnde hoc nãbi, vt veniat mater Domini mei ad me?* & eod. c. habetur: *Simeon dixit ad Mariam matrem eius: & Angelus idem apud Matthæum ait: Accipe puerum, & matrem eius;* & alibi: *quod in ea natum est, de Spiritu sancto est.* Ioan. etiam inquit: *Et erat mater Iesu ibi;* & alibi: *Stabat autem in via crucem Iesu mater eius, & soror matris eius.* D. Paul. ad Galat. *Misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Immo id ipsum non obscure mihi probare videntur verba illa Sapient. 7. *Sum quidem, & ego mortalis homo, similis omnibus, ex genere terreni illius, qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro. ac tandem in sacra Scriptura nihil frequentius, quam Christum Dominum filium hominis, filium David, filium Abrahæ nominari, quod non ob aliam rationem verificatur, nisi quia per veram generationem ex Virgine matre ab illis originem duxit. Neq; vero quidquam eneruat vim horum testimoniorum, quod etiam Ioseph frequenter in Evangelica historia pater Christi appelleretur, cum tamen non genuerit illum.*

Lucas enim ait: *Erant mirantes pater, & mater eius super his, quæ dicebantur:* & iterum inquit: *Cum induceret puerum Iesum parentes eius. ac tandem ibidem: Pater tuus, & ego, dolentes querebamus te: hoc, inquam, non infirmat catholicam hanc veritatem, quin potius fortius eam stabiliret: nam ad discrimen hoc explicandum inter Iosephum & Mariam expressè dixit Sanctus Lucas: putabatur filius*

Ioseph: quod tamen de Virgine nullus protulit Evangelistarum. deinde, quia de Iosepho nunquam dicitur genuisse Christum, secus verò de Maria, cum Angelus ei diceret: *Ecce concipies, & paries filium.* & D. Matth. asserat Ioseph virum Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus: non dixit, de quibus, sed de qua, ut sic ad generationem Christi Mariam admitteret, Iosephum excluderet. Patres etiam eandem veritatem vnanimi consensu frequentissimè docent, quorù nonnulla contentus ero proferre testimonia, cum omnia impossibile sit referre. Epiphanius ergo ait: *O Virgo sanctissima, quæ exercitus Angelorum in stuporem deduxisti. Stupendum enim est miraculum in calis mulier amicti a sole; stupendum miraculum in calis, mulier gestans lucem in vniis; stupendum miraculum in calis, alter thronus Cherubicus; stupendum miraculum in calis, mulieris filium, qui & ipsius, & seculorù est pater; stupendum miraculum in calis thalamus Virginis habens filium Dei; Deum sponsum Christum.* B. verò Andreas Ierosolymita. in hunc modum loquitur: *Est Virgo mater sancta tellus, ex qua nouus Adam ineffabili fictione formatus nascitur: est sacrum Dei firmamentum, quo tota generis humani massa confersa, & ex quo Christi corpus tanquam panis conficitur: est noua glorie arca, & vniuersa aurea, quæ dulces manna continet, atq; prestat; est mirificum curium, ex quo celestis agricola sua sine semine syriam educit: est eximium templum; ex quo Deus sacerdos secundum ordinem Melchisedech egreditur. atq; vt semel absolutum, est ardens, ipsiq; Moysi admirabilis rubus, quem diuini patris flamma non adussit. Græcus auctor Helychius presbyter Ierosolymitan. hæc in idem argumentum eleganter scripsit: Peperit, inquit, & vterum non aperuit: concepit, & vuluam non corripit; eduxit infantem, & vterum signatum reliquit, hæc supeditauit vbera, tamè in acta conseruauit: portabat puerum, pueri tamen patrem non agnoscebat; mater effecta est, quæ minime sponsa fuit; nutrebat filium, & non inueniebatur pater. deinde has venustas similitudines adducit: Ager fructuum*

Luc. 1.

Luc. 2.

Matth. 1. 2.

Ioan. 2.

Ioan. 19.

Galat. 4.

Sapient. 7.

Luc. 1.

Ibid.

Ibid.

Luc. 3.

Luc. 1.

Epiph. in ser.

latine

à Ioan. Pa.

Laconic

Paris.

Andr. In

sol. in exp.

Angel. sicut.

Helych.

presby. Ie.

rosol. fern.

z. de S. De

para.

Am edebat, & fructus carebat cultore, messis reddebat, quæ semen non acceperat; currebat stans, & fons quacuq; ex parte clausus erat, ut perspicuum feret te matrē esse factā, & tamen non esse passam ea, quæ mulieribus accidant. D. Ambrosius similiter: Beatus Mariæ vterus, qui tantum Dominum coronans: quando formatus, coronans eum, quia hoc ipso quod ad omnium salutem eum concepit & peperit, coronam capiti eius æternæ pietatis imposuit, ut per fidem credentium feret annis viri caput Christus, & in eo Ep. 82. ait: Testabatur de cruce Christus, & inter matrē, & discipulum dividebat pietatis officia. In eundem sensum Calistodot explicans illa verba: Videte Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua: hoc scripsit: Considerate Christum pro nobis carne indutum, quam carnem de carne Virginis maris assumpsit, in qua mortis destruxit imperium; mater verò sua eum coronasse dicitur, quia Virgo Maria illi de sua carne carnis materiā præbuit, in die desponsationis eius, hoc est, in tempore incarnationis, quando sibi Ecclesiā coniunxit. Iam verò superioribus duos inuitos Christi pugiles, eosq; veteres, Iustinum, & Hippolytum adiungamus, qui doctrinam eandem non scriptis modò, sed & profuso sanguine cõprobarunt. Prior in hunc modum docet: Filium hominis se ipsum Christus dicebat, vel quia natus est de Virgine oriunda à Davide, Iacobo, Isaac, Abrahamoque vel quia ipse Abraham, etiam reliquorum deinceps pater est, ex quibus Mariæ stirps exinde deducitur. Scimus enim patres filiarum, etiam liberorum patres esse, quos ille pariter. Aliter verò, scilicet Hippolytus: Dic mihi (inquit) ò beata Maria, quid erat, quod in tuo erat vtero conceptum, & quid erat, quod à te in virginali matrice gestabatur? sermo erat Dei primogenitus, à cælis ad te descendens: & homo primogenitus in vtero formatus, ut primogenitus sermo Dei homini primogenito coniunctus ostenderetur.

Quod autem à perfidis Valentinianis affectur, Verbum per Mariam quasi per carnalem transiisse, neque tamen ex illa quidquam contraxisse, in hunc modum Origenes, vetus & ipse Theologus, cõsu-

tauit: Sic verbum per Mariam penetrare turpe non duxit, nec ex ea aliquid sumere puduit: & in quem sinem transfret, nisi inde aliquid delibaret? si hominem non accepit ex Maria, quomodo consistent verba Apostoli: quomodo mortuorum primogenitus erit? quomodo primicie dormientium? tradit igitur huic canonem Origenes: Non oportet autem inclinare his, qui dicunt per Mariam, & nõ ex Maria Christum natum, quod Apostolus presciens ait: cum autem venit plenitudo temporum, missus Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret. Vides, quia non dixit factum per mulierem, sed factum ex muliere. Hinc D. August. lib. de fide, & symbolo: Detestandi etiam illi sunt, qui Dominum nostrum Iesum Christum matrem Mariam in terris habuisse negant: quæ illa dissensio virumque sexum, & masculinum, & femininum honorauerit, & ad curam Dei pertinere monstrauerit, non solum quem suscepit, sed etiam illum per quem suscepti, virum gignendo, nascendo de femina. Hinc etiam Eusebius Emisenus hom. 1. de Natiu. Domini & eleganter dixit: Vbi sunt heretici, qui recenti errore decepti, & nouo antiqui serpentis dente percussi, dicere ausi sunt, carnem Domini Saluatoris nihil habuisse de Maria? hoc dicunt illi Orientales heretici, nihil illam participasse de Matre; hic pestifer sensus Orientales Ecclesias occupauit, nihil Christum de nostra consanguinitate traxisse, sed per Virginis transisse vterum quasi per corpus alienum: & quid egit illis nouem mensibus, intra illud materni corporis genitale secretum? illic vtrique de eius medullis ratione operante collectus, illic natura stupente compositus, illic per legitima nascendi spatia de carne carnis incrementa mutauit est: quod si nihil attracturum erat de propria parentis materia, quid opus erat longa hospitij mortalis iniuria? Tandem ne in recensendis Patrum testimonijs multus sim, capita dumtaxat reliquorum breuiter indicabo: docuerunt enim eandem veritatem, Nazianzenus orat. 51. Gregor. Nissen. orat. de Natiuit. Domin. D. Ildephonsus de virgin. Mariæ, Origenes homil. 1. ex collectis in

Orig. Dial. de Christo hom. 1. Cor. 15. Galat. 4. D. August. Euseb. Emis. Naz. ora. 51. Greg. Nisse. D. Ildephos. Origenes.

D. Amb. lib. 1. 16. Amb. Amb. in Galat. 4. D. August. Euseb. Emis. Naz. ora. 51. Greg. Nisse. D. Ildephos. Origenes.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

B. Petr. Da-
man.
Riccard.
Vitar.

D. Thom.
Card. Caiet.
ibid. 2. 2.
q. 15. a. 4.
Caprol. 3.
12. d. 4.
Palud. ibid.
q. 2. in fin.
Marsil. q. 5.
art. 2.
Riccard. ib.
d. 5. ar. 2. q. 2.
D. Bonau. in
3. d. 4. ar. 2.
qu. 1.
Scot & Ga-
briel. ibid.
q. unica. &
Maior q. 3.
D. Damasc.
3. de fid. or-
thodox.

Zotych. Pa-
paepist. 1.
decret.
D. Dionys.
epist. ad Ca-
ium.
D. Bonan.

num, B. Petr. Damian. serm. de Natiu. B. Virg. Riccard. Victoria, lib. 2. de Emmanuele esp 25, ac reliqui omnes Catholici sacrorum voluminum Interpretes.

Licet tamen ad hoc, ut B. Virgo esset vera mater Christi, opus non esset ut actiue concurreret ad eius generationem, sed solum subministraret materiam necessariam ad foetus formationem, ut docet Angelicus Doctor 3. p. q. 32. art. 4. quem secuti sunt grauissimi Theologi; Seraphicus tamen D. Bonauentura, & alij graues Auctores tradunt, B. Virginem effectiue cooperatam fuisse cum Spiritu sancto ad Christi Domini generationem: quam sententiam probabilem etiam arbitror, non in eo sensu, quo quidam moderni Doctores illam accipiunt, nimirum ut B. Virgo per virtutem actiuam seminis, actiue produxerit Christum, cum minime ille per feminalem rationem, sed ex purissimo Virginis sanguine fuerit genitus, ut Patres communi consensu tradunt, sed quatenus Spiritus sanctus virtutem actiuam ei contulit ad concipiendum, & generandum Christum Dominum, ut expressè docuit D. Damascen. lib. 3. fidei: exhibuit ergo B. Virgo co-ursum passiuum, & actiuum ad Christi Domini conceptionem; vnde licet ratione illius supernaturalis actiuitatis, & quia modus concipiendi absolute fuit supernaturalis, ut potè sine opera viri, & Spiritu sancto cooperante, & quia momento temporis supra totum ordinem naturæ formatio illius corporis facta fuit, ut docuit Eutichianus Papa epist. 1. decretali, & D. Dionysius epist. ad Caium, B. Virgo dici possit mater supernaturalis, & miraculosa, ut loquitur D. Bonauent. in 3. dist. 4. art. 2. absolute tamen loquendo etiam fuit mater naturalis Christi, quia naturale fuit quod ipsa præstitit ei, communis scilicet illa materia sanguinis, & co-cursus necessarius, quem alix matres subministrare, & exhibere solent ad proles formationem, quod luculenter satis docuisse mihi videtur Angelus, dum in vtero conceptu-

ram Virginem prædixit: *Concipies in vtero, ecce conceptionem naturalem, & cum deinde Spiritu sancto cooperante id faciendum esse aperuit: Spiritus sanctus superueniet in te: apertè satis conceptionem supernaturalem indicauit: vnde D. Ambros. libr. de incarnat. filij Dei dixit: Multa secundum naturam veniens, multa supra naturam fecit, secundum conditionem enim nature in vtero formatum est corpus, sed supra naturam Virgo concepit, ut crederet, quia Deus erat, qui innovabit naturam, & homo erat, qui secundum naturam nascebatur ex homine. atque ex his colligit S. Bonauent. quod B. Virgo perfectiori modo fuit Mater Christi, quam alix foeminae sint matres suorum filiorum; tum quia perfectius, quam illæ omnes, concepit, peperit, lactauit, educauit filium suum, Spiritu sancto ad hæc omnia illam obumbrante; tum quia subministravit filio plus materix, quàm alix matres; exhibuit namq; ipsa sola totam materiam, quam pater, & mater filius communicare solent: vnde B. Anselm. lib. de excell. Virg. cap. 3. ait: *Amorem, quem pater, & mater filijs debent, filio suo debet hæc felicissima mater; amorem etiam, quem debet quilibet filius simul suo patri, & matri, ille filius verè Virginis debet soli matri.**

Hæc omnia cum verissima sint, oportet rationem reddamus, quare Christus Dominus nunquam legatur Virginem Matrem suam appellasse; Ioan. enim 2. mulierem illam appellauit: *quid mihi, & tibi est mulier?* & cap. 19. *Mulier, ecce filius tuus;* immò quod magis difficultatem auget, matrem illam negare visus est, dum quibusdam illi nunciantibus, quod mater eius adesset foris, expectans eum, ipse confestim respondit: *Quis est mater mea?* Diuus Augustin. respondet in illo loco Ioan. 2. non vocasse Christum illam Matrem, ut indicaret illud miraculosum opus, quod B. Virgo ab eo postulabat, esse diuinæ virtutis, & non humanitatis proprium, quam solam à matre susceperat in loco verò Ioan. 19. Nicolaus Lyranus tradit,

dit illum appellationem *matris* vitasse, ne Virginem lacrymantem amplius, & amplius commoueret. Vel dicamus, quod cum ipse solitus esset facere quæ docebat, iuxta illud: *cœpit facere, & docere*: certe cum nos docuisset: *Nolite vocare vobis matrem super terram*, ideo ab appellatione *matris* propter exemplum nostrum se abstinebat. ad locum tandem Matthæi, *que est mater mea*: Chrysostr. homil. 45. in Matth. Augustin. lib. de sancta Virgine & Tertull. lib. de carne Christi, occurrunt dicentes, non negasse ibi Christum matrem suam, sed illis verbis eos increpasse; qui se concionantem importunè interpellarant: deinde docuisse, propter sanguineos, non esse opus Dei omittendum: & rursus: quorundam iactantiam comperere voluisse, qui de Christi sanguinitate gloriabantur, vt significaret, eam sine spiritali coniunctione cum illo nihil prodesse, hanc verò per se solum multum valere.

Alter Catholicum dogma est, B. Virginem consuetam esse Matrem non solum huius hominis Christi, sed Matrem, & Genitricem Dei, vt contra impiū Nestorium diffinitum fuit in Concilio Ephesino, & Calcedonensi, & 6. Synodo act. 4. & 11 & in 7. Synodo act. etiam 4. & 7. & in Concilio Lateranensi sub Martino I. can. 3. Dicebat ergo impius Nestorius (vt ex Codice illius in Concilio Ephesino referitur) *Deum ex Christi para Virgine produisse, ex diuina Scriptura sumus edocsi sumus*: ac rursus: *Nusquam diuina Scriptura Deum ex Christi genitrice dicit natum, sed Iesum Christum Dominum*. refert autem D. Cyrillus in epist. ad Achazium, hunc ignem Nestorianæ hereseos accendisse magis Dorotheum Episcopum, qui ausus fuit palam effatire: *Si quis dicit, genitricem Dei Mariam, anathema sit*. Verum matris honos ab his nefaris hostibus violatus, à fido, ac dilecto filio suo acriter tandem vindicatus fuit, prouidentia diuina numine, vt ducenti Episcopi,

qui ad Ephesinum Concilium conuenerant, vnanimi consensu, Spiritu sancto afflante, proclamarent, *Mariam Dei Genitricem*, pleno ore vocitandam, & quidem licet ipse Nestorius videns se propter hunc errorem nõ solum à synodali conuentu reiectum, ac omni dignitate Episcopali priuatum, sed etiam à Cæsare proscriptum, quartoque exilio multatum, inflicte pœnæ acerbitate illum acriter discruciantem, fucata resipiscentiæ speciem præ se tulit, ac veluti priorem mutasset sententiam, hoc modo fateri cœpit: *Dicatur etiam Dei genitrix Maria, & comentiones tristes facessant*.

At licet verbis palinodiam recantare videretur, re tamen ipsa errorem suū tenacissime retinebat, non aliter Dei genitricem Mariam cõcedens, quàm ad eum modum, quo dicimus, formiam aliquã matrem esse Episcopi, non quia Episcopum concepit, sed quia genuit eum, qui postea factus est Episcopus. concedebat enim Nestorius, Virginem fuisse matrem puri hominis, qui postquam conceptus fuit in vtero eius, postea factus est Deus. Sed absit longe à Catholicis animis detestabilis hic error; in quocumque namque momento Virgo fuit Mater hominis, fuit Mater & Dei: quia cum generatio consistat formaliter in vitione animæ cum corpore, quæ sunt partes essentialis hominis, & istæ in instanti conceptionis essent prius ordine rationis vnite Verbo diuino, vt expressè docuit D. Thomas 3. p. q. 6. art. 5. ad 6. dicens: *Assumptio partium est prior via operationis intellectum, non tempore: nusquã Virgo genuit hominem, quin simul hominem Deum verum gigneret*. quam doctrinam Angelici Doctoris mihi apprimè omninò necessariam esse ad saluandam hanc Catholicam veritatem, quod Virgo sit mater Dei, constanter reneo: quia si prius natura vel intellectu, quàm Verbum diuinum esset vnitæ carni, & animæ, B. Virgo concepisset, tota actio Virginis præintelligeretur terminata ad humanitatem prius ordine rationis,

nia, quàm esset assumpta; non ergo posset dici vera mater Dei, quia ad hoc idè valeret ordo rationis, vel naturæ, quod temporis: est autem manifestum, quod si Deus post totam illam actionem Virginis distulisset etiam per minimum tempus unio- nem Verbi cum humanitate, reuera Virgo non posset dici mater Dei: igitur etiam si prius natura conciperet hunc hominem, licet alioquin in posteriori naturæ fiat Deus, non dicitur genuisse Deum: oportet igitur ad veritatem hanc tuendam fateri cum D. Thoma præcitato loco, ordine executionis prius ratione carnem, & animam fuisse unitas Verbo, quàm B. Virgo conciperet prolem, sic enim verè filius Dei fuit cõceptus, & genitus ab illa quia sicut agere, ita concipi, & generari proprium est suppositi. vnde insignis illè Vincentius Lyranensis, vt Nestorij doctrinam retunderet, eruditè dixit: *Virgo verissimè est Theotocos, id est, Dei Genitrix; sed non eo modo, quo impia quedam heresis suspicatur, quæ asserit eam Dei matrem sola appellatione dicendam, quæ enim scilicet peperit hominem, qui postea factus est Deus: sicut dicimus: Presbyteri, aut Episcopi matrem, non iam Presbyterum, aut Episcopum pariendo, sed eum generando hominem, qui postea Presbyter, vel Episcopus factus est; non ita, inquam, sancta Maria Theotocos, id est, Deipara, sed ideo potius, quoniam iam in eius sacrato viro sacrosanctum illud mysterium perpetratum est, quod propter singularem quandam ac que unicam personæ unitatem, sicut Verbum in carne caro, ita homo in Deo Deus est. confirmant hanc doctrinam SS. Patres, nam Damascenus in hunc modum loquitur: Carnem animamque rationalem, atque intellectualem animam condidit, & eius hypostasis factum est, scilicet, verbum diuinum; ac proinde simul vt caro exiit, simul quoque Dei Verbi caro exiit, simul caro animata rationis atque intelligentiæ particeps. Similia eleganter docuit D. Fulgentius, cuius egregia verba sunt hæc: Nec caro sine Verbi Dei unitate potuit aliquatenus nullius viri coitu seminata in intimo vulua virginis inuasci, non est igitur aliquod*

interuallum temporis estimandum inter conceptam carnis initium, & concipiendam maiestatis aduentum: quam doctrinam hi Patres hauserunt tum ex variis locis factæ Scripturæ, vt ex illo Luca 1. *Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei: & ex illo ad Rom. 1. Factus est ex semine Dauid secundum carnem: & ad Galat. 4. Factum ex muliere: & ex verbis Elisabeth ad cap. 1. Luca: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? illa enim vox, Domini diuinam indicat personam, vt expresse testantur D. Damascenus, lib. 3. de fide c. 12. D. Damascenus, & D. Gregorius lib. 9. registri epistolæ. ex Concilio Ephesino l. can. 13. qui sumptus est Concilii ex epistola Cyrilli ad Nestorium: vbi hæc verba habentur: ideo Deum natum esse in virgine, & conceptum, quia in utero Virginis, & in ipsa cõceptione hominis, Deus carni unitus est animatus: & in Concilio Francofordiensi in epistola ad Episcopos Hispaniæ circa finem, referuntur hæc verba ex Gregorio in epistola ad Quirinum: Non prius in utero Virginis caro concepta est, & postmodum diuinitas venit in carnem. ac tandem Concilij Calcedonenfis Patres, qui laudem puræ doctrinæ, & religionis maximam meruerunt, vt sensum, & spiritum Ecclesiæ vobis cõprobarent, vno velut ore proclamauerunt: *Christus Deus est, sancta Maria Deipara scribitur: qui non sic capit, hereticum est: Nestorianos mitte foras. Atque hinc est quod passim apud Patres reperimus Mariam Dei genitricem, & Deum verè natum ex Virgine: Ignatius enim in epistola ad Trallianos ait: Verè genuit Maria corpus habens in se Deum habitantem; verè natus est Deus Verbum ex virgine vestitu corpore, verè natus ex vulua, qui corpus sibi fabricauit ex sanguinibus Virginis: & Diuus Augustinus libr. contra Ierem. Ariano inquit: Vnus Christus est, & Dei filius semper natura, & hominis filius, qui ex tempore assumptus non vt prius creatus, post assumptus, sed vt ipsa assumptione crearetur, & c. 28. acutè, vt assolet, ad hoc propositum accommodat illud Psalmi 21. *De ventre matris meæ Deus meus est tu: de ventre quippe matris eius***

Lyran. lib.
cont. heret.
c. 21.

D. Damasc.
lib. 3. c. 2.

D. Fulg. lib.
de incarn. c.
3. in fine.

Luca 1.

Ad Rom. 1.

Ad Gal. 4.

Luca 1.

D. Damasc.

D. Gregor.

Concil. Ephes.

Conc. Francoford.

S. Ignat. ep.

ad Trallianos

D. Augustinus

contra Ierem.

Ariano. b.

Psalmi 21.

in quo

in quo hominem sumpsit, Deus eius est. Diuus Fulgentius hanc fidei regulam omnibus amplectendam hoc modo praeficit: Firmissime teneas, & nullatenus dabis, vnam ex Trinitate personam, id est Dei filium, qui de natura patris solus natus est, & vnus, eiusdemque naturae cum patre est, ipsum in plenitudine temporis secundum susceptionem formae seruili voluntarie in Virgine conceptum, & de Virgine natum, Verbum carnis factum, ipsum quoque esse, qui essentialiter natus est de Patre, & essentialiter conceptus est, natusque de Virgine, ipsumque vnum esse, & vnus naturae cum Virgine. haecenus D. Fulgentius. audiamus nunc D. Damascenum, censuram suam his verbis texent: Iure optimo, & pro veritate Deiparam incantaminatam nominamus Mariam, hoc enim nomen, omne dispensationis mysterium commendat; nam si Deipara est, quae genuit, reuera Deus est, qui ex ipsa genitus est, reuera etiam & homo: quomodo enim ex muliere genitus, natusque Deus est ante saecula hypostasim habens, nisi homo factus est? si autem ipse, qui ex muliere natus est, Deus est, vnum est profectus, qui ex Deo Patre natus est secundum diuinam, & sine initio substantiam, & qui nouissimis temporibus, ex Virgine natus secundum initium habentem, & temporalem substantiam, id est humanam accedit D. Bernardus, qui pie, ac eruditè dixit: Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei; quoniam non est de homine, sed de Spiritu sancto quod concipies; concipies autem altissimi virtutem; hoc est filium Dei, ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei, id est, non solum quod de sinu Patris in uterum tuum veniens obumbrabit tibi, sed etiam id quod de tua substantia sortabit, ex hoc iam vocabitur filius Dei. quemadmodum, & si, qui a Patre est ante saecula genitus, tuus quoque amodo reputabitur filius; sic autem quod natus est ex ipso Patre, erit tuus, & quod nascetur ex te, erit eius, vt tamen non sint duo filij, sed vnus; & licet aliud quiddam ex te, aliud ex illo sit, iam non tanten cuiusque sunt, sed vtriusque erit filius: ac tandem D. Epiphanius, qui Nestorij praecessit aetatem, his verbis cohonestat Mariam: Sancta Ma-

ria, Virgo Deipara, beatam inter mulieres, quae nunc genuisti eum, qui olim in Paradiso formauit Adam ex luto; ita enim es Deipara, quae Verbum ex te incarnatum peperisti: Deipara existis, quia Deum Verbum suscipiens incarnatum peperisti: Deipara existis, quae sola solius Dei vnicentum filium genuisti. Idem docuerunt ante Nestorium, Athanasius, Basilus, Gregorius Nazianzenus, Ioannes Chrysostomus, Origenes, Eusebius, quorum meminere Cyrillus, Theodoretus, & Rusticus Diaconus, qui omnes fatentur B. Virginem genuisse Deum, ac proinde veram Dei matrem esse; ex quo aperte constat, Ephesinam Synodum nomen Theotocos, id est mater Dei, non primam excogitasse, sed ab antiquis Patribus velut per manus traditum, & acceptum, nouo & peculiari studio (vt res postulabat) extulisse, & approbasse, omnibusque in posterum fidelibus retinendum sanxisse: vnde Diuus Cyrillus episcopus dixit: Hanc fidem diuini Discipuli nobis tradiderunt, ad hanc modum a sanctis Patribus instituitur sumus. Censuit autem D. Damascenus tenaciter adeo retinendum nomen matris Dei, vt nollet Mariam Christiparam, sed Deiparam appellari: sic enim loquitur: Christiparam sanctam Virginem neutiquam dicimus, propterea quod ad tollendum Deiparae vocabulum execrandus Nestorius hoc nomen excogitauit. Aduerte tamen, minimè Damascenum falsam putare Christiferae nuncupationem, sed solum velle, quod grassante haeresi, maiori cautione opus erat, ne sub melle venenū propinaretur, subque viridi herba anguis, hoc est, sub vera appellatione mortifera haeresis latitaret; nunc verò Nestoriano errore penitus abolito, licebit etiam Mariam non solum Deiparam, sed Christiparam appellare cum D. Cyrillo in epistola dicente: Sola inter ceteras matres sacra virgo Christipara simul, ac Deipara appellatur, & esse dignoscitur, quandoquidem vna haec non merum hominem, vt cetera solent, sed Dei Patris Verbum incarnatum, & hominem factum peperit.

D. Epiph. in nom. de lat. Virg. quem vertit Pictus Canon. Paris.

Athanasius. Basilus. Greg. Naz. Ioan. Chrys. Origen. Euseb. Cyrill. in ep. ad Acha. Theodo. lib. 4. haeret. fabul. Rustic. Diacon. cont. Cephalos. D. Cyrill. epist. 1.

D. Damasc. lib. 3. fid. c. 12.

D. Cyrill. epist.

Catechum. ut firmius hanc Catholicam
 Veritatem, quam in honorem Virginis
 adeo cedere constat, magis stabiliam, nō
 possum non triplicem hæreticorum ob-
 iectionem penitus euertere. Aiunt enim
 in primis Nestoriani, quod impossibile
 sit, feminam aliquam, antiquiorem se
 parere, Deus adeo antiquior est Maria, ut
 ille ab æterno, hæc vero ex tempore sit.
 Equidem quod nulli creaturæ conuenit,
 magno Dei miraculo Mariæ competit
 antiquum nempè dierū, Verbum scilicet,
 quod erat apud Deum, humana carne in-
 duere, non suæ naturæ vi, sed singulari &
 admirando diuini spiritus opificio, ita ta-
 men, ut secunda in deitate persona id,
 quod ante Mariam erat sibi propriū, reti-
 neret; & rursus, quod non erat, id ex Ma-
 ria, secundum Gabrielis promissum, assu-
 meret; vnde cum in instāti, in quo B. Vir-
 go corpus humanū genuit, Verbum diui-
 num ei vniretur, rectè potuit concipere,
 & parere antiquiorem se: vnde Cassianus
 egregiè dixit: *Non solum antiquiorem se Ma-
 ria peperit, sed, & ipsam sui auctore, omnim-
 que progenitorem: facta est parentis parens,
 quia quàm facile Deo fuit, ut hominem nasci
 faceret, tam facile fuit, ut ipse ex homine nas-
 ceretur.* Secundo obiecebant Nestoria-
 ni, quod si veraciter Virgo posset dici Ge-
 nitrix Dei, posset etiam consequenter,
 causā Dei, appellari, cum esse Genitricem
 sit esse causam rei genitæ. Huic obiectio-
 ni occurrimus, dicentes, quod licet Virgo
 absolute dicatur genitrix, aut mater Dei,
 non tamen causā, aut effectrix illius; quia
 nomen genitricis aut matris determinat
 naturam humanā, secundum quam Deus
 processit ex Virgine: at creari, seu causari,
 non magis determinat naturam, quàm
 suppositum. quod si Hæreticus adhuc in-
 stet: licet ignis producat calorem in ho-
 mine præexistenti, & ea ratione dicatur
 produxisse calidum, ut sic, tamen non di-
 citur producere hominem: ergo licet B.
 Virgo dicatur genuisse Christum, quate-
 nus homo est, non tamen dicatur genuis-
 se Deum, nam quod ad hoc ita se habet ca-

Cassian. lib.
 4. de incarn.
 Domin.

lor ad hominem, qui præexistebat, sic
 ut humanitas ad Deum præexistente; &
 sicut hic homo Christus, & Deus habet
 communicationem idiomatum, ita &
 hic homo, & hoc calidum: at non alia
 ratione dicitur Virgo genuisse Deum,
 nisi quia genuit Christum qui est Deus:
 ergo id non proprie, & absolute dicitur:
 sicut licet ignis produxerit hoc calidum,
 & hoc calidum sit homo, non ideo dici-
 tur produxisse hominem. Neganda est
 hæc consecutio, nam vnio caloris cum
 homine est accidentalis, vnio autem hu-
 manitatis cum Verbo est substantialis;
 vnde calefactio tendit ad constituendum
 vnum per accidens, & ideo non denomi-
 natur à termino substantiali, materialiter
 se habente; generatio autem tendit
 ad constituendum vnum per se, & ter-
 minatur ad ipsum suppositum, quod cum
 sit Deus, absolute dicitur generatio Dei.
 Quod si vrgeas ulterius, quod passio
 Christi dicitur passio Dei, & locutio Chri-
 sti dicitur locutio Dei, quæ reuera impor-
 tant formas accidentales, & nihilominus
 denominant terminum, aut principium
 non solum formale, sed etiam materia-
 le: igitur nullius momenti est differen-
 tia signata inter actiones substantialis, &
 accidentales; maxime quod etiam vnio
 animæ cum materia est substantialis, &
 vnio arboris alteri insertæ, & tamen qui
 facit tales vniones, nec dicitur facere ani-
 mam, aut causam esse arboris, cui fit in-
 fertio, aut ipsius arboris insertæ: igitur
 quamuis B. Virgo dicatur Genitrix
 Christi, non tamen Dei, quod est *insitum*
 verbum, ut loquitur D. Iacobus. Dicendū
 est ad hoc, quod ex eo quod Deus, & hu-
 manitas constituunt vnum per se, inde
 esse, ut omnes actiones, quæ à tali vno
 per se procedunt, vel ad illud terminantur,
 siue substantiales siue accidentales sint, v-
 trumq; extremum denominet: nec est si-
 milis ratio de vnione animæ cū materia,
 quia extrema illa non sunt apta ad deno-
 minationem, quæ toti conuenit: nec etiā
 est simile de arboribus insertis, quia tales
 actiones

Iacob. 1.

actiones supponunt partes, quæ uniantur iam substantialiter, & intrinsece completas, & solum terminantur ad aliud completum, quod per earum coniunctionem reuolat: generatio autem terminatur ad hoc, vt suppositum, vel de nouo sit in se, vel de nouo sit completum substantiale naturæ sibi unitæ, vnde cum generatio Christi terminata sit ad suppositum diuinum Verbi, non secundum se præciè, cum illud sit æternum, sed ad ipsum, vt actualiter suppositans naturam humanam, consequens est vtracillime dici, Deum esse genitum ex Maria, & illam Dei genitricem esse, vno vero animæ cum materia non efficit, vt anima sit materia, vel homo sit aliqua pars.

D. Tho. 3. p. 4. et 4. 4.
Math. 1.
1. Ion. 6. 1.
Math. 1.
1. Rom. 9.

Thomas, iudem Nestoriani, nunquam in sacra Scriptura legi B. Virginem matrem aut genitricem Dei appellati, sed Matrem Christi, aut matrem pueri, vt habetur Math. 1. sed huic obiectioni non aliam censui responsionem exhibere, quam à D. Thoma præcitato loco traditam in hæc verba: *Licet non inueniatur expresse in scriptura dictum, quod B. Virgo sit Mater Dei, inuenitur tamen expresse in scriptura, quod Iesus Christus est verus Deus, vt patet 1. Ioannis ultimo, & quod B. Virgo est mater Iesu Christi, vt patet Math. 1. vnde sequitur ex necessitate ex verbis scripturæ, quod sit mater Dei, dicitur etiam ad Rom. 9. quod ex Iudæis est secundum carnem Christus, qui est super omnia Deus benedictus in seculis, non autem est ex Iudæis, nisi mediante B. Virgine, vnde ille qui est super omnia Deus benedictus in seculis, est verè natus ex B. Virgine, sicut ex sua Matre: cui sit honor, & gloria in seculis seculorum.*

Amen.

HOMILIA XVIII.

Quam magna ac præcellens sit dignitas matris Dei, tum Sanctorum Patrum testimonio, tum variis animi conceptionibus aperitur.

INTER stupeada illa Dei opera, quæ omnipotentiam eius sublimius efferunt, illud semper in magnam admirationem me rapuit, quod Virginem ad celsissimam vnigeniti filij sui matris dignitatem euekerit. non difficile or mirabile quidem fuisse olim, centenarium senem ex nonagenaria, ac sterili anu generare, rubum flammis ardentem non comburi, virgam, in serpentem commutari, aquas in sanguinem conuerti, manum extra sinum prolatam lepra canescere, solem apud Aegyptios tenebescere, & apud iudæam splendere, mare videre Israelem, & fugere ab eo, Cœlum pluere panem Angelorum, rupes in fontes aquarum scaturire, testacea vala riuos olei sudare, ligno amaras aquas dulces reddi, incultam ac aridam virgam florere & germinare; aquas Iordanis diuidi vt filij Israel sicco pede transirent, & mox in vnum coire, vt Aegyptios submergerent, solem in medio sui cursus sistere, vt bellanti Iosue longiorem redderet diem, & eundem decem gradibus retrocedere tempore Ezechia; maxillam asini velut fontem aquarum effundere; ferrum velut paleam in aqua supernatare, suauem auram in medio flammatarum perspire, quæ tres pueros refrigerabat. Verùm hæc omnia mirabilia, longe antecellit, quod Maria Virgo sit Mater Dei: ob id enim adeo stupebat Ieremias, vt diceret: *Nouum fecit Dominus super terram: samina circumdabit virum. quid quæso nouum magis, quam quod integerima Virgo manens pepererit vixam, stella protulerit solem, filia conceperit*

T t t cepere